

ACADEMIA ROMÂNĂ

„Dezvoltarea capacității Ministerului Educației Naționale de monitorizare și prognoză a evoluției învățământului superior în raport cu piața muncii”, cod SIPOCA 3

Rezultat R3: Studiu de impact realizat al strategiilor și al diferitelor intervenții dezvoltate pentru sistemul de învățământ superior, asupra ofertelor educaționale ale universităților și asupra angajatorilor

Modul 6: Analiza impactului strategiilor/intervențiilor dezvoltate pentru sistemul de învățământ superior asupra ofertelor educaționale pentru Universitatea "Babeș Bolyai" din Cluj Napoca, Academia de Muzică "Gheorghe Dima" din Cluj Napoca, Universitatea de Arte și Design din Cluj Napoca - rezumat -

Elaborată de către autor:
Expert piața muncii 6
Marioara IORDAN

Studiul *Analiza impactului strategiilor/intervențiilor dezvoltate pentru sistemul de învățământ superior asupra ofertelor educaționale ale universităților 16-18* are ca **obiectiv principal** evaluarea impactului strategiilor/ intervențiilor dezvoltate pentru sistemul de învățământ superior asupra ofertelor educaționale ale universităților.

În cadrul studiului demersul științific este structurat în trei capitole problematice care au ca scop atingerea obiectivului principal prin derularea cercetării unor elemente ce vor facilita analiza aspectelor privind: (i) - diferențierea universităților după programele de studii relevante ce oferă competențe în domenii cu potențial de dezvoltare la nivel regional; (ii) analiza impactului legii educației naționale asupra universităților la 5 ani de la adoptarea acesteia; (iii) identificarea modificărilor produse în oferta educațională a universităților ca urmare a strategiilor /intervențiilor dezvoltate pentru sistemul de învățământ superior.

Metodologia de realizarea a cercetării și elaborare a studiului presupune documentarea bibliografică în tematica studiului, culegerea de informații și date statistice, realizarea de analize și sinteze privind dezvoltarea economică regională, analiza implementării Legii nr.1 a Educației Naționale. Deoarece studiului privind analiza impactului strategiilor /intervențiilor dezvoltate pentru sistemul de învățământ superior asupra ofertelor educaționale se realizează la nivelul universităților, a fost elaborat și transmis către acestea un chestionar, fiind programate totodată și vizite-interviu cu rectorii universităților . Construcția chestionarului a pornit de la elementele definitorii din LEN cu impact asupra organizării și funcționării universităților urmărind, într-o succesiune logică, atingerea acelor aspecte care au relevanță și ne permit identificarea transformărilor produse asupra organizării și funcționării universităților în general, dar mai ales, a celor din oferta educațională a universității din perspectiva strategiilor elaborate, a planurilor operaționale și a altor intervenții dezvoltate pentru corelarea acestora cu cerințele de specializare manifestate pe piața muncii la nivel local și regional. În completarea informațiilor solicitate prin chestionar a fost transmis, pentru a fi completat și un tabel cu indicatori specifici universităților. În baza rezultatelor chestionarului, a interviului și tabelului adițional, se vor identifica indicatorii relevanți pentru atingerea obiectivelor studiului, spre exemplu : costul per student, rata de promovabilitate a studenților; numărul de studenți/numărul cadrelor didactice; angajabilitatea studenților.

În primul capitol – “Fundamentarea și coordonarea politicilor economice în Uniunea Europeană” - am optat pentru abordarea problematicii strategiilor europene elaborate în intervalul 2000-2010, respectiv Strategia Lisabona și Strategia Europa 2020 deoarece, în cele două strategii europene, locul important este rezervat ocupării, locurilor de muncă, în strânsă corelație cu rolul educației în formarea capitalului uman astfel încât, acesta să își găsească cu ușurință, un loc de muncă care să corespundă competențelor formate în universitățile din țara noastră. Inventarierea multitudinii de strategii, programe și politici evidențiază faptul că, toate au în comun aceleași documente de referință despre care am vorbit și care vor fi prezentate în continuare. Parcursul deceniului 2000-2010, în cadrul Uniunii Europene, în materie de politică economică în general (și în domeniul competitivității în particular) a fost marcat de adoptarea *Strategiei de la Lisabona*, strategie la care s-au raportat toate statele membre ale UE, indiferent de cadrul național specific în care și-au organizat politicile, iar deceniul actual este marcat de atingerea obiectivelor *Strategiei Europa 2020*. *Strategia de la Lisabona* pentru creștere economică bazată pe cunoaștere, cu mai multe și mai bune locuri de muncă a ajutat la obținerea unui *consens* în jurul direcțiilor majore ale politicilor economice a UE și, în particular a celor referitoare la ocuparea forței de muncă. Cele 24 de orientări generale de politică economică au stat la baza elaborării programelor naționale de reformă pentru toate statele membre ale UE, subliniind prioritățile cheie ale reformei. Liniile directoare integrate referitoare la ocuparea forței de muncă se doreau a reprezenta o viziune strategică clară asupra problemelor din spațiul european, reunind într-un text unic, coerent și concis direcțiile din perspectivă macroeconomică și microeconomică și în materie de ocupare. *Strategia Europa 2020*, succesoare a *Strategiei Lisabona*, are la bază realizările acesteia, (de exemplu parteneriatul pentru creștere și crearea de noi locuri de muncă), dar aduce și elemente noi pentru a face față noilor provocări. Obiectivul general este concentrat pe 3 priorități și anume: o economie inteligentă, ecologică și favorabilă incluziunii, ce poate oferi un nivel ridicat al ocupării forței de muncă, al productivității și poate asigura coeziunea economică, socială și teritorială la nivelul UE. Totodată, există cinci priorități strategice generale pentru UE și specifice pentru fiecare stat membru în parte. În cadrul capitolului se prezintă evoluția din intervalul 2010-2016, în România comparativ cu UE-27, și Ținta Strategiei Europa 2020, a două dintre cele 5 obiective/indicatori: *rata de ocupare a populației cu vârsta de 20-64 ani*

(în %) și *rata populației cu vârsta de 30-34 ani absolventă a unei forme de educație terțiară* (în %). De remarcat, în cazul României, în acord cu specificul economiei naționale, cu potențialul său real de implementare a unor măsuri eficiente pentru atingerea țintelor, comparativ cu valorile la nivel european, că țintele sunt mai reduse cu cinci puncte procentuale pentru rata de ocupare și cu (-13,3 puncte procentuale) pentru rata populației cu vârsta de 30-34 ani absolventă a unei forme de educație terțiară.

Ultima parte a capitolului a fost rezervată trecerii în revistă a documentelor programative care stau la baza reglementărilor din domeniul sistemului de învățământ superior din țara noastră.

În capitolul 2, "Analiza dezvoltării economice a regiunii Nord-Vest" se realizează un demers analitic al dezvoltării economico-sociale a regiunii în vederea evidențierii potențialului de dezvoltare al regiunii, provocările evoluției sale economico-sociale, nivelul de angajare și domeniile relevante din această perspectivă. Analiza pornește de la cunoașterea profilului său socio-economic caracterizat cu ajutorul unor indicatori sintetici relevanți: Produsul intern brut (PIB), Nivelul PIB pe locuitor. Structura activității economice este analizată prin prisma valorii adăugate brute la nivel regional, la nivelul principalelor sectoare de activitate. Prezentarea aspectelor demografice completează analiza continuând cu elemente privind forța de muncă. În finalul capitolului sunt prezentate unele concluzii și sunt trecute în revistă unele repere ale potențialului de dezvoltare al regiunii, dintre care facem referire la :

- Evoluția economică favorabilă, cu ritmuri de creștere a PIB-ului superioare mediei naționale în anii 2012 și 2014 și un trend crescător al contribuției regiunii la formarea PIB-ului național.
- Situația regiunii este una favorabilă din perspectiva populației ocupate, care a crescut în perioada 2010-2015, în timp ce, la nivel național, a avut o evoluție negativă.
- La nivelul regiunii se identifică o serie de sectoare de importanță regională, în măsură să contribuie la realizarea de produse cu valoare adăugată ridicată, precum: *Industria alimentară, textilă și a articolelor de îmbrăcăminte, lemn și mobilă, Industria autovehiculelor de transport rutier, Informații și comunicații, Industriile creative, Industria materialelor de construcții*. Regiunea dispune de un sistem educațional care crește valoarea adăugată a capitalului uman. Domeniile de specializare inteligentă care pot fi promovate la

nivelul regiunii Nord-Vest sunt: *Bioeconomia, Tehnologii informaționale și de comunicații, spațiu și securitate, Econano-tehnologii și materiale avansate, Sănătatea.*

Capitolul 3, "Cadrul instituțional general și politica educațională la nivelul universităților 16-18, în intervalul 2012-2016" realizează analiza universităților pe baza informațiilor existente pe site-urile universităților, pe site-ul Ministerului Educației Naționale și a celor primite de la universități. Analiza universităților evidențiază unele elemente definitorii din LEN cu impact asupra organizării și funcționării universităților și le prezintă într-o succesiune logică, astfel încât să fie relevate aspectele importante și care permit identificarea transformărilor produse asupra organizării și funcționării, dar mai ales asupra ofertei educaționale a universității din perspectiva implementării LEN și a diverselor strategiilor intervenției, modificări ulterioare regăsite în elaborate planurilor strategice și acelor operaționale, prin schimbările și transformările diverselor programe de studii în funcție de solicitările de pe piața muncii.

Universități analizate se încadrează în categoria universităților de cercetare avansată și educație și universități de educație și cercetare/creație artistică (în două domenii diferite, respectiv muzică și arte&design). Ca parte a sistemului de învățământ superior din România acestea sunt organizate și funcționează în conformitate cu legislația în vigoare din domeniul - Legea nr.1 din 2011, Legea Educației Naționale (LEN), cu modificările și reglementările ulterioare, act legislativ ce reglementează structura, funcțiile, organizarea și funcționarea sistemului național de învățământ de stat, particular și confesional. În baza prevederilor LEN, și a tuturor celorlalte acte normative din domeniul educației și cercetării științifice naționale și documente internaționale în domeniu, la nivelul universităților au fost elaborate Carta Universitară, document important ce reglementează organizarea și funcționarea instituției de învățământ superior. Concepția acesteia este gândită cu scopul declarat de a se asigura universităților o existență durabilă, dar flexibilă în același timp, pentru a fi garantată adaptarea permanentă la modificările legislative și de strategie a universității. În general, în cuprinsul documentului este alocat un spațiu reglementărilor de maximă generalitate și un alt spațiu reglementărilor speciale, care pot varia în funcție de modificările legislative, inclusiv cele ce apar din inițiativa proprie a instituției, precum și alte reglementări cu caracter particular în funcție de specificitatea domeniile de studii.

Abordarea ofertei educaționale s-a realizat din perspectiva programelor de studii organizate conform reglementărilor legale, universitățile oferind programe de studii în cadrul ciclului de licență la formele de studii cu frecvență și studii la distanță, a ciclului de masterat la formele de studii cu frecvență, studii pedagogice specificului domeniului (musical și arte&desing) și studii universitare de doctorat, finanțate de la buget sau cu taxă.

În ceea ce privește evoluția numărului de studenți care studiază la universitatea de cercetare avansată și educație, în regim subvenționat și cu taxă, se constată un trend descrescător, mai accentuat în cazul studenților plătitori de taxă. În cazul absolvenților deși se înregistrează o scădere a numărului de absolvenți se remarcă creșterea numărului celor în regim subvenționat, în cazul celor trei cicluri de studii, scăderea înregistrată per total provenind din rândul absolvenților care plătesc taxă. Universitatea de educație și cercetare/creație artistică- arte&desing, înregistrează în ambele cazuri, atât la evoluția absolvenților care au studiat în regim subvenționat cât și a studenților care studiază în regim de taxă, o ușoară tendință de creștere, relativ stabilizată la nivelul ultimilor doi ani din intervalul supus analizei. În cazul universității de educație și cercetare/creație artistică- domeniu musical se înregistrează o inflexiune în anul universitar 2012/2013, la toate ciclurile de studii, urmată de o creștere, în principal în cazul celor cu taxă și un trend constant în cazul absolvenților bugetați. În ceea ce privește numărul studenților fizici care studiază în regim bugetat și cu taxă, pe fiecare ciclu se observă un trend constant cu mici oscilații anuale pe parcursul intervalului studiat. O astfel de evoluție demonstrează o cerere constantă pentru studiile organizate universitate și procentul ridicat al ocupării absolvenților din acest domeniu. Aceste evoluții se înscriu în trendul înregistrat la nivel național, influențat și de evoluțiile demografice din țara noastră (asistăm la micșorarea bazinului de recrutare pentru candidați la educația universitară), criteriile severe la promovarea bacalaureatului, fenomenul migrației, calitatea scăzută a pregătirii preuniversitare, ș.a.

Studiul se încheie cu un capitol de concluzii și propuneri privind utilizarea metodei de Benchmarking pentru evaluarea comparativă a performanțelor universităților. Aceasta are la bază un sistem de indicatori, calitativi, calitativi și comparativi care sunt utilizați pentru identificarea unor metode standardizate de măsurare a performanțelor, pe baza unor exemple de bune practice, a unor standard etalon.